

Tehát írjon, kedves Laukám! Ha csak pár ezere vihetném is föl előfizetőim számát, jól díjaznám; most, minthogy messze vagyok még az első ezertől is, csak szívvarra valóval fogok szolgálhatni egyelőre.

*Éljen boldogúl, s írjon minél gyakrabban, hadd lássam, hogy él, és szereti csakugyan
változtatlan hívét
Császárt”*

Most két Bach-huszár cserél eszmét egymással. 1848/49-et mindketten végigszolgálták ugyan (Császár szeptemvirként, Lauka lapszerkesztői minőségben, a Honvédelmi Bizottmány jegyzőjeként és mint Kossuth Lajos futárja), de nem kompromittálták magukat igazán. Így Lauka titkára lehetett a szatmári megyefőnöknek, Császár pedig – akinek Vác melletti tuszkulániumát az oroszok feldúlták, állását pedig elvesztette – eléggé „gutgesinnt” maradt ahhoz, hogy a *Pesti Napló* kormányparti lapengedélyét megkapja. 1850. március 9. és július 25. között állt kiadó-tulajdonosként a lap élén, ekkor egészségügyi okokra hivatkozva visszavonult. Hiába állt az oktrojált alkotmány eszmei talaján, és hiába nevezte Bécsset következetesen „a birodalom székvárosá”-nak... A kapcsolatfelvételt Lauka kezdeményezhette, félve az elszigetelődéstől. A szöveg alapján állítható ez, Lauka levele ugyanis nem maradt fenn a Petőfi Irodalmi Múzeum kéziratárában lévő Császár-hagyatékban. Az első mondat arra vonatkozhat, hogy Lauka nyilván „méltóságos urazta” Császárt. (Ha ezt Petőfi megérhette volna!...) A rövid együttműködés során Lauka névtelen nagykarolyi tudósításokat küldött; egyetlen jelentősebb írása AZ ERDŐDI PAGONY-ról már Császár távozása után néhány nappal jelent meg.

Tandori Dezső

MUV ∞

Csorák és az Örök Visszatérés

Álarc, MUV, nincs-befejezés, MUV, a többiről mindjárt. Az euklidészi pontnak nincs kiterjedése. S van ilyen vers is. Jelölhetetlen, leírhatatlan. De nem az, hogy a tavaszoknak kellesz, mint lassan száz éve Rilke mondta, egy másik végtelenben, nem, nekem nem kellene a tavaszok, az őszök és tavaszok és telek és nyarak azt a hamis, tév-, mégis valós-véget hozzák, mellyel könyveim széthullanak, medvéimet, famadaraimat s a többieket nem simogatja meg naponta többször senki, és könyvespolcaim egyikéből, mely a szobrászat lényegét értette meg velem, s ezért nem is fotóztam – a tömérdek zászlócskának, kirakott képeslapnak, a kidőlni készülő térképeknek, tépett, sokszor még huszonöt éve élt madaraink által megtépázott papíroknak, az-egésznek-mint-térnek oly élete

volt, hogy kép azt vissza nem adja, ülni kellett sokat előtte,
s én ültem,

és nekem nem kellett a tavasz, a futyunkarintó-bokor
ernyős, nap- és esernyős virágzata, annyi volt csak nekem, mint
bármilyen más, alig jobb egy sárba-pocsolyába hajított, kukából
kilógó nap- vagy esernyő vázánál, lábsérülésem után úgy rákaptam
az itthonlétre, nem kellett a kocsmák, szerencsére kevés telefon
ér, csak végszükségben, munkaügyben, vagy akik nem tudják,
nem kell

hívni, és találkozásokról, sajnálom, végképp szó sincs.
S nem az, hogy végecséget cseréltem fel végtelenre, és itt
térünk rá erre: az euklidészi pontnak állítólag nem volt
kiterjedése, erről sokat írtam, nem úgy, mint arról, hogy
IGEN, NINCSENEK, igen, csak azt lehet igen-igen-igen mondani, hogy nin-
csenek például halvacsorák a hártumbuginós kertben, ahol a hátrugmunidó
oly gyengédséggel simogatta hátunk, és bugi szólt halkán, Oscar
Pet(t)tersontól lopott spanyol (de vicc, hogy épp brazil, tehát por-
tugál) nóták, portóit itunk, nincsenek halvacsorák, halva Csorák,
Csorák meghalt,

Zed's Dad is Dead,

nem csorákol többé gyengéd szívével
könyvespolcát (e leképezhetetlent, leképezhetetlent, feltérképez-
hetetlent, melyből a térképek mindig oly esetlegességgel
lógtak ki, jellegükhöz híven, hiszen a térkép legyen igenis mobil,
és –) nézve, Csorák nem rakja rendbe többé a térképeket, minek is
kellene, Csorák

meghalt.

Kivackoltam a lábamat, és meghaltak szá-
momra a tavaszok (épp idejük volt), meghaltak a kocsmák, meghaltak,
hogy boldogan járom hülyére magam kora reggel, hogy elketyemeljen,
hogy elkatyamoljam az egész napom, nincs euklidészi pontnak
kiterjedése, ily pont jelölhetetlen, hanem én

egyáltalán nem ily

euklidész-i-pont vagyok, holmi I-n, de ezt most hagyjuk, megírtam,
így, a pont-az-in abszurditása, nem, én Euklidészt megírtam, Csorákot
nem írtam meg. De hagyjuk a francba Csorákot.

Könnyű volt euklidészi pontokból vonalat összehozni-rakni! (Kérem,
persze, hogyan. Húzták, húzták a répát, de nem jött ki a répa a
rusz mesében, pedig bábuska és dáduska és Vnucska is húzta, Vnucska
lehet történetesen az ifj. Csorák, később, id. Csorák halálát követően
maga-csoráksága, egy szál, húzták az euklidészi pontot, melynek nincs
kiterjedése, és az egész ország villamosítása plusz az én nem tudom mi
létrehozta a szerencsére már lassan feledtem-mit. Vagy szemben ezzel
a korlátlan lehetőségek birodalma: az euklidészi geometriák megdőltek,
és annyi kis euklidészi-spanyol-étterem, portugál étterem, nem-euklidészi,
pardon, már én is összecserélem, annyi kis nem-euklidészi-spanyol

étterem nyílt, annyi kis nem-euklidészi-birkaburger, de annyi, hogy megkérdem: ha van kiterjedése,

ismétlem,

ha VAN kiterjedése a pontnak, két pont közt mi a legkisebb távolság? Hogy mikor az egyenest, a kört stb. alkotnánk, egymás mellé kerülhessenek a pontok úgy, hogy egyrészt nem fedik át egymást – mert akkor miféle pontok ők, mily különözések, vagyis hogy a lehető legközelebb legyenek egymáshoz, mi az a távolság? ha van legkisebb távolság? S nem is kell

külön

kötekedés ehhez

(Csorák, mellesleg, egy nagy kötekedő volt! kajánul kimentek temetésére, akikkel kötekedett: a kis-nem-euklidészi-arany-ponty és a Fekete Pelikán törzsvendégei, s egy-egy őszinte könnyük is hullt: most már csak nejük fog kötekedni velük? most már a pénz elérte-kenedése folytán akár el is válhatnak, vigye az asszony, a Csorákné – zajtalan! s ha van – a felét, kitörölhetik a seggüket a maradékkal, halálíg a munka rabszolgái lehetnek, és a fejlett nagy köztársaságban lépcsőzetes munkanélküli-segély-leépítést javasolt valaki, láttam, mikor a 3sat-ot a Hertha–Bielefeld és a Stuttgart–Gladbach vasárnapi meccsek eredményére kíváncsian kinyitottam; nem, Csorák koporsóját nem nyitatta ki senki, de ez nagyon messze vezetne, nem nyitatta ki senki, a Hertha nem bírt a Bielefelddel, egra, nem, mert Csorák útja, s nem is Csorák útja már, igen messze vezetett, s volt-e, ki azt mondta volna: „Csorák, te, annyira kellettél volna te még a tavaszoknak”, szétment volna a függöny, ahol operabérleted volt, az Operában, ott, ott, előlépett volna a táncos vagy a Latinó, s mint a kisvendéglőben a portugálakac alatt a spanyol faldangót hallgattad, a tangót, és még mindig jobb volt, mint a Pista-A-Slágertlista a ker. adón, hallgattad, simogattad a leendő Csoráknét, futyunkarintó-bokor árnya lengett, itt följebb lakik a Sándor Mester, mondtad, és az esernyős virágzatú növény alatt estél az árokba, nem kellesz te már, Csorák, csak egyetlen ároknak, a sírnak kellesz te.)

De

ha a pontnak kiterjedése van, s mert

nem tudjuk, hol a legközelebbi pont, mert a két pont közti végtelen távolság, mintegy a geometriai lélektől lélekig, meghatározhatatlan: nincs mód rá, hogy köv. pontot rajzoljunk fel, egyenes nem rajzolható, kötve hiszem, hogy kör vagy egyáltalán bármi is rajzolható lenne, két pont közt a végtelenség van ott, egymást követő végtelenek sora a meg nem rajzolható pontok sora, és a temetés után, Csorákot a későbbi kukacokra hagyva, elindulhatunk, hogy Cantor matematikus urunkat a hallei elmegyógyintézetből kihozzuk, mondjuk néki: megtaláltuk a *számtalan* végtelen létezésének megoldását, végső soron leszámolhatóak a meg nem rajzolható pontok,

a világ állítólag létező tömérdek érvénytelensége (ily pontja) is leszámolható, ha nem kakaskukorékolással, kertvendéglőzéssel, tavaszokkal foglalkozol, hanem hetente egyszer mész csak ki, akkor is tők(életesen) idegen neked a csarnok, a Vám, gyakorlatilag a Hold, a Fény, a vám fényholdja, a fény holdvámja, a hold vám-fénye, és többet vesztesz a holdon, mint a napfényen, s fordítva, nincs napfény, nincs holdfény, mert a pontok kijelölhetetlenek...
...????

De hát van hold, van nap, van fény, van fenn-és-lenn-dangó, van S. Mester volt háza a hegyen, van a kis kisvendéglő, nos akkor?

Vannak ők mind, van minden – mint körzővel, tussal, grafittal megvont durva valóság, de semminek sincs elvi, elméleti eredete, minden megvalósíthatatlan, legföljebb össze lehet ketyyinteni, fel lehet vakolni, az euklidészi-és-nem-euklidészi pontok körül autókerekeket lehet forgatni, legföljebb így kerékbe lehetett törni, s ki mondta, nem húznak karóba ma már, fakticitásként minden van, materiálisan.

Ezért egyrészt minden tudósi duma fölösleges, legföljebb azon vitatkozhatunk, Andersen vagy Csorák halt-é meg.

Betérünk hazafelé menet a Fekete Flamingóba. Pelikánba, lecsavarjuk Pelikán tollunk kupakját, a végkielégítést megadjuk a magunkéból Csoráknak. Nem hogy, mint Ottlik Drugeth ura mondá, „minden”, pardon, „semmi... lázadás... nem isteni eredetű” – pontatlanul, bár sok ponttal idézem, nem, semmiféle materiális és földi rend nem isteni eredetű, mert hogyan lenne az isteni eredet materialista, akkor meg? ha nem is elméleti eredetű, minden csak úgy VAN, Csorák képzeletemben megtörli halleves száját, s könyve mellett taknya is a tálba pottyán, spongyát, szalvétát rája! Végtelen-pontokból a Gellérthegy-töve tavasz nem áll össze többé.

Nem Semmi!!!

S ez az Örök Visszatérés! „Nézzétek”, mondják a pincérek, „Csorák visszatért! Itt a Csorák úr!”

És a séf is

előjön, „rendel”, a séf is ritkán mond ilyet, Csorák fölé hajolnak, a tárgy félretolódik, mint materiális valóság, Csorák előtt már egy bűvös papír – közben mobilon közlik a kertvendéglővel, a kertvendéglő közli Csorákkal: sikerült a hallei idegklinikáról kiszabadítani a végtelenelmélet depressziós, súlyos – enyhe szó! – depressziós Meggyötörtjét, jön, két munkanélkülinek ad ezzel munkát német földön, még tűrhető segély fejében kísérik, és Csorák fejében a végtelen-jel, a ∞ cáfolata kavargog: hiszen ha pontokból összerakhatatlan ez a szupersemmi, a végtelen,

mutatja a séfnek, közben hozzák a fél liter kevertet junájkummal, mutatja, nézze, „nézd... hadd tegeződjünk”, ez is lerajzolhatatlan, a végtelen még csak jelölhető se, nem is lejöhető hetojölhető, te tahó – tahó vagy te, vágja pofán Csorákat a séf, és Csorák ebbe hal bele újra, és nem is folytatom, ad infinitum (ami, bizonyítottuk, jelölhetetlen, s ezzel a vers is véget ér, holott végtelen – és Cantort visszaviszik Halléba). A hallé az abroszról feltöröltetik, Harlemben az Essing-bár bezár. És

ilyen

vén

fejfel Csoráknak is ez volt tul.képp a legjobb megoldás, hogy másodsor is meghalt. De nekem a tavaszok, a reggeli séták stb., bár még

nem vagyok az első halál után, mint ő, nem kellene, nem kellene így se, nem, így sem, a többit majd eldöntik helyettem ők.

*

(Ellesett beszélgetés: Iszonyú, Angyal, ha ez így fog menni, mint a futyunkarintó-bokorral, a tavasszal, mely nekem aztán többé nem kell...”

„Igen, és? A vámmal, holddal, fényel? Vámmal, Holddal...?”

„Akkor az egész életem vissza fog térni! Minden végtelen!”

„Utazz el valahova.”

„De mondtam, nem tudok, többé sehova.”

„Halléhoz mit szólnál?”

Szólt az Angyal.

Mielőtt lelöktem volna a Gellérthegy sziklás oldalán. Kedvetlenül szárnyra kapott, távozott Duino felé.

„Angyal, angyalka”, mondtam, én hazug.

De így is francosan rossz volt.

S tudtam, ez marad is, míg.

Én, a megbízhatóság szobra.)

Akkor egy mozdulatot éreztem (MUV, gondoltam még utolsómmal, MUS ∞) – és vége volt.

...Ennek a költeménynek. (Minden hazugság.)

Fanyar kéj, belerontani.

(Ad notam: minden írás túlírás)

És minden: angyal volt, tényleg, és korsó, és iszonyú zúgás, úgy törpültem el a Nagyobb Lét közelében, mint kik virulni akarnak, és semmi sem érlelődött. Hagyj, szürkeség, mondtam, itt minden visszatér – ugye, nem semmi, mondtam egy hang –, és minden összhangzik! Összhangzott és visszhangzott minden, és... felhívtam a második számot, öregem, mondtam beteg a lábam, pénz kéne, nem tudnád hozni, mondjuk...
Vedlés, levedlés. Levedlem magam a Gyere-Gellértben, levedelem!

(...rég tartozott), igen, nem
tudok lemenni a lábammal, itthon nem tartok. Képzeld, a Vámba,
a Fénybe, a Holdba se járok már, nem is akarlak
zavarni telefonon, én se szeretem, és Bécs...
Tönyölhalma se elérhető nekem, hahaha, egy vasúti fülke,
a kimenés hajnal-
ban a Keletibe, nem, jól jött a lábam, mint rózsza,
melynek tömérdék pillája alatt semmi se nyugszik,
nítandok álma lenni oly sok mit-tudom-én-mi alatt,
francba fordítsuk. A nyár is oly nagy volt,
és nem kell. Ennyi volt igaz: hogy mindig teher volt,
az Úr, a Mennybolt,
és igazán sohasem kellett,
és csak röhögök, hogy borsózöld nadrágot akartam
érettségizős koromban, jó beleizélni, fanyarul,
nem megy tönkre, angol szövet, hogy mármint
a megdolgozás után is – a tenger alatti
üregekben! nem semmi, ismétlem –, hogy megfulladunk, ha
minden halál az, elfogy éj, bor s cigaretta, és nem kell.
Nem cigarettázom, nem gyűjtök tavaszokra,
elhull a Csorákok csokra,
felőlem! ó, Angyal, járj el Uradnál,
hogy eztán mindig szobámban időzzem!
De mi *lesz* könyvespolcommal, medvéimmel, kik
simogató kezem nem érzik, famadarammal,
iszonyú minden, mi? Angyal?
Te parlagi
végtelen, te, hogy csak szárnyzuhogásod, többé azt se hallani.
--- De igen??? Csak nem s nem hihetem, asszem. Azt hiszem.

Térey János

A LIPÓTVÁROSI TEHER

1
(Adagio molto)

Titokteljes erőmező!
Szemünk elől a sínpárt eltakarja
A táj képében létező
Szocializmus sívó sétaparkja –
A Szikra nyomda és a rüt panel